

PREČO VŠETCI PODVÁDZAME... A AKO SA TOMU VYHNÚŤ?

O etických dilemách a ako sa v nich rozhodujeme

1. ČASŤ – AKO JE TO S PODVÁDZANÍM?

1. Zamyslite sa nad prípadom, kedy ste obišli pravidlá alebo svoje etické princípy. Prečo ste to urobili? Aké boli okolnosti danej situácie?

Pracujte s prípadom, kde ste nešli proti jednoznačne nezmyselným pravidlám.

Skúste si spomenúť a popísať čo najviac detailov.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Čo myslíte, aké sú najčastejšie dôvody, pre ktoré ľudia podvádzajú v práci?

1.

2.

3.

(Správna odpoveď je na konci materiálov.)

ČO JE ETICKÁ DILEMA?

Etická dilema je situácia, ktorá sa týka určenia dobra a zla, resp. morálnosti a nemorálnosti a prichádzajú v nej do konfliktu súperiace hodnoty, napr. lojalita (k tímu) a spravodlivosť (nemlčať pri podvode).

Príklad:

Obec oslovila na rekonštrukciu chodníkov len jednu firmu, v ktorej bol pred zvolením konateľom primátor. Limity na verejné obstarávanie to úradníkom povoľovali. V obci pôsobia ďalšie dve podobné firmy. Kontrolóri rozhodli, že úradníci konali v súlade so zákonom.

Čo by bolo dôležitejšie? Zákon alebo transparentnosť či rovnosť príležitosti?

AKO SA DÁ PRISTUPOVAŤ K ETICKÝM ROZHODNUTIAM?

Normatívny prístup

- Zameranie na pravidlá
- Čo sa má a čo sa nemá robiť?
- Čo je zakázané a čo je povolené?

Hodnotový prístup

- Zameranie na hodnoty
- Aké riešenie je v súlade s hodnotami organizácie/mojej profesie/mňa samotného?

Hodnotový prístup si vyžaduje schopnosť kriticky myslieť pri riešení etických problémov – teda isté „**etické kritické myslenie**“.

Čo tým myslíme?

Schopnosť pozrieť sa na situáciu z rôznych uhlov pohľadu

Schopnosť vidieť problém v súvislostiach

Schopnosť analyzovať riziká, motivácie, možné riešenia a ich dôsledky

Pri hodnotovom prístupe **často neexistuje jedno správne riešenie**, na rozdiel od normatívneho. Riešenie sa môže líšiť od situácie k situácii pri zmene okolností.

Nehovoríme však o prístupe relativistickom v zmysle spochybňovania existencie akýchkoľvek základných pravidiel a hodnôt. Cieľom hodnotového prístupu je naučiť sa rozhodovať v etických dilemách vedomejšie. Pomáha nám to robiť rozhodnutia:

- **Konzistentne** (nie náhodne, čisto situačne).
- **Jasne** (s porozumením situácii a svojmu uvažovaniu v nej).
- **Komplexne** (s ohľadom na viaceré aspekty a strany problému).

3. Určite, o aký problém ide a spíšte jeho možné riešenia. (Všetky príklady, ktoré používame, sú založené na skutočných situáciách z verejnej správy.)

Kaviareň pri kongresovej hale ministerstva, ktorá slúži na reprezentačné účely ministerstva a na prijímanie návštev zamestnancov, je neustále plne vyťažená, aj keď práve neprebiehajú žiadne podujatia. Za normálnych okolností je na údržbu chodu kaviarne potrebný jeden čašník, ten však nestíha. Kaviareň je s vnútram ministerstva prepojená zadným vchodom, hlavný vchod je zvonku budovy.

DEFINÍCIA	RIEŠENIE
Nedostatok personálu v kaviarni	Navýšiť personálne kapacity kaviarne

2. ČASŤ – OTESTUJTE SA!

4.a Pomocou modelu etického rozhodovania, ktorý sme si predstavili, zanalyzujte situáciu a rozhodni sa, ako budeš konať.

4.b Keď spraviš rozhodnutie, priprav si akčný plán.

Máte otvorené jedno miesto vo svojom tíme.

Na úrade si chcete ponechať stážistu, ktorý sa vám cez leto veľmi osvedčil a zároveň ste si s ním v tíme všetci výborne rozumeli.

Musíte však vypísať normálne výberové konanie. Váš stážista nespraví písomný test dostatočne dobre a neprejde do ďalšieho kola, kde sa dostanú dvaja neznámi kandidáti.

Čo spravíte?

1. OBOZNÁM SA S PROBLÉMOM

Definícia problému po zozbieraní faktov (pozri PLUS filtre):

.....

.....

.....

Potenciálne riziká (s ohľadom na zákony, smernice, pravidlá, kódexy, štandardy)

ZÁKONY	
PRAVIDLÁ REZORTU	
HODNOTY VEREJNEJ SPRÁVY, DOBRÉHO ÚRADNÍKA	
OSOBNÉ HODNOTY	

2. HĽADAJ RIEŠENIE

▪ S kým sa môžem poradiť?

1.
2.
3.

.....

- Možné riešenia a ich dôsledky

RIEŠENIE	MOŽNÉ DÔSLEDKY
	Negatívne: Pozitívne:
	Negatívne: Pozitívne:
	Negatívne: Pozitívne:
	Negatívne Pozitívne
	Negatívne Pozitívne

- Princíp proporcionality:

Vyrieši dané riešenie problém?
Je potrebné na vyriešenie problému?
Je primerané danej situácii?

.....

.....

.....

.....

3. KONAJ A REFLEKTUJ RIEŠENIE

AKČNÝ PLÁN

(len ako pomôcka pre vytvorenie skupinového posteru s akčným plánom)

1.

.....

.....

2.

.....

.....

3.

.....

.....

4.

.....

.....

5.

.....

.....

- S odstupom času zhodnoť svoje konanie.
Prinieslo očakávané výsledky? Spravil/-a by si niečo inak?

Na začiatku ste sa mali zamyslieť nad prípadom, kedy ste obišli pravidlá alebo svoje etické princípy. Dozvedeli ste sa o danej dileme niečo nové? Spravili by ste teraz niečo inak?

.....

.....

.....

.....

ĎAKUJEME DARCOM, KTORÍ PODPORILI VZNIK VZDELÁVACÍCH MATERIÁLOV PRE ÚRADNÍKOV!

353 individuálnych darcov v kampani **Tvoríme štátnu správu odolnú voči korupcii**
Nadačný fond Mercedes-Benz Financial Services v **Nadácii Pontis**
Nadácia otvorenej spoločnosti
a z prostriedkov **Európskej únie** prostredníctvom programu **Efektívna verejná správa**.

TVORME
ŠTÁTNU SPRÁVU
**ODOLNÚ VOČI
KORUPCII**

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond